

بازخوانی مؤلفه‌های ایران قوی در گام دوم انقلاب اسلامی با تأکید بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای

علی مرادی بهمنی^۱

۲

دوره ۱، شماره ۲، پیاپی ۲

پاییز ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

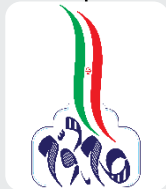
۱۴۰۴/۰۷/۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۸/۲۵

صص: ۳۲-۷

شاپا چاپی:

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، افق جدیدی از آینده‌سازی تمدنی جمهوری اسلامی ایران را ترسیم می‌کند؛ افقی که در آن، تحقق ایران قوی به‌عنوان هسته مرکزی تمدن نوین اسلامی مورد تأکید آیت‌الله خامنه‌ای قرار گرفته است. هدف این مقاله، بازخوانی مؤلفه‌های ایران قوی در چارچوب منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی است؛ منظومه‌ای که با اتکای به اصولی چون ایمان، عدالت، عقلانیت، معنویت، استقلال و جوان‌گرایی، مدل خاصی از قدرت تمدن‌ساز را ارائه می‌دهد. این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از تحلیل محتوای بیانیه گام دوم، بیانات رهبری و اسناد راهبردی انقلاب، به استخراج و تحلیل هفت مؤلفه بنیادین ایران قوی می‌پردازد که شامل: علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد مقاومتی، عدالت‌محوری، استقلال سیاسی، جوان‌گرایی و سبک زندگی اسلامی است. یافته‌های مقاله نشان می‌دهد که این مؤلفه‌ها در نگاه رهبری، صرفاً ابزار قدرت‌سازی نیستند، بلکه حلقه‌های به‌هم‌پیوسته‌ای‌اند که مسیر گذار از دولت اسلامی به تمدن اسلامی را فراهم می‌کنند. در پایان، بر لزوم طراحی راهبردهای اجرایی برای تقویت این مؤلفه‌ها در سیاست‌گذاری‌های ملی و تربیت نسل آینده تأکید می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ایران قوی، منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، مؤلفه‌های قدرت، تمدن نوین اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب.

DOI:

استناد: مرادی بهمنی، علی (۱۴۰۴). بازخوانی مؤلفه‌های ایران قوی در گام دوم انقلاب اسلامی با تأکید بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، پژوهش‌های راهبردی گام دوم انقلاب اسلامی، ۱(۲)، ۷-۳۲.

مقدمه

با ورود انقلاب اسلامی به دهه پنجم عمر پرفرازونشیب خود، رهبر معظم انقلاب اسلامی در سال ۱۳۹۷ با صدور بیانیه گام دوم انقلاب، افقی نوین و تمدن‌ساز فراروی جامعه اسلامی ترسیم کردند. این بیانیه نه تنها منشوری برای جوانان و نسل آینده، بلکه سندی راهبردی برای تحقق «ایران قوی» و تمدن نوین اسلامی است؛ ایرانی که در برابر چالش‌ها و تهدیدهای منطقه‌ای و جهانی، نه تنها از خود دفاع کند، بلکه گفتمان‌ساز، الگوپرداز و تمدن‌آفرین نیز باشد. در این میان، مفهوم «ایران قوی» جایگاهی بنیادین دارد؛ مفهومی که در اندیشه رهبری، صرفاً ناظر به ابعاد سخت‌افزاری قدرت نیست، بلکه دارای ابعاد فرهنگی، اخلاقی، علمی، اقتصادی، مردمی و معنوی نیز هست.

آیت‌الله خامنه‌ای در بیانیه گام دوم، صراحتاً بر عناصر تشکیل‌دهنده‌ی اقتدار ملی جمهوری اسلامی تأکید می‌کنند: از علم و پژوهش گرفته تا اقتصاد مقاومتی، از اخلاق و معنویت تا عدالت‌خواهی، از استقلال سیاسی تا عزت ملی و از جوان‌گرایی تا سبک زندگی اسلامی. بر همین اساس، «ایران قوی» در منظومه فکری رهبری، به مثابه یک هدف راهبردی، نیازمند بازخوانی عمیق و تحلیلی است تا نسبت آن با دیگر مفاهیم کلیدی چون تمدن اسلامی، دولت اسلامی، جامعه‌پردازی و آینده‌نگری روشن گردد.

با این نگاه، بازخوانی مؤلفه‌های ایران قوی، تنها تبیین ویژگی‌های قدرت ملی نیست، بلکه فهمی نو از نقشه راه تمدن‌سازی اسلامی در بستر یک نظام ولایی و الهی به شمار می‌رود. در این میان، منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، به دلیل انسجام نظری، عمق راهبردی و پیوند با آموزه‌های اسلامی و تجارب انقلاب، یکی از مهم‌ترین منابع تحلیلی برای تبیین «الگوی قدرت تمدن‌ساز» جمهوری اسلامی ایران است.

آیت‌الله خامنه‌ای در بیانات متعدد خود، خصوصاً در دهه‌های اخیر، بارها به این نکته اشاره کرده‌اند که ایران اسلامی برای بقا و پیشرفت خود نیازمند قدرت درونی، اتکای به ظرفیت‌های ملی، علم بومی، هویت دینی و مردمی‌سازی نظام حکمرانی است. ایشان در سخنرانی آغاز سال ۱۴۰۲ به صراحت فرمودند: «ایران قوی یک شعار نیست؛ یک ضرورت است. بدون قدرت، نمی‌توان نه عزت داشت، نه امنیت داشت، نه پیشرفت کرد». این تأکیدات نشان می‌دهد که «قوی شدن» از منظر

رهبری، یک هدف راهبردی در افق تمدن‌سازی و گام دوم انقلاب است؛ هدفی که باید مؤلفه‌ها و بنیان‌های آن به‌درستی شناسایی، تحلیل و در نظام برنامه‌ریزی کشور پیاده‌سازی شود. با وجود اهمیت مفهوم ایران قوی، به نظر می‌رسد در فضای نخبگانی کشور، هنوز تحلیل‌های عمیق و نظام‌مندی از این مفهوم در پیوند با منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای و چارچوب بیانیه گام دوم انقلاب صورت نگرفته است. از سوی دیگر، بسیاری از تحلیل‌های موجود، صرفاً بر بُعد سیاسی یا امنیتی قدرت متمرکز شده‌اند و از تبیین ابعاد نرم، اخلاقی، فرهنگی، معرفتی و اجتماعی آن غافل مانده‌اند؛ درحالی‌که رهبر انقلاب، از مؤلفه‌هایی همچون جوان‌گرایی، عدالت‌محوری، سبک زندگی اسلامی و معنویت‌گرایی به‌عنوان ارکان اقتدار ملی یاد می‌کنند.

بنابراین، این مقاله با هدف جبران این خلأ نظری و تئوریک، می‌کوشد تا مؤلفه‌های اصلی «ایران قوی» را در پرتو بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و با تکیه بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای شناسایی و بازخوانی کند. پرسش محوری مقاله آن است که «ایران قوی» از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی دارای چه مؤلفه‌هایی است و این مؤلفه‌ها چه ارتباطی با اهداف تمدن‌ساز گام دوم انقلاب دارند؟ بر همین اساس، فرضیه پژوهش آن است که مؤلفه‌های ایران قوی در منظومه فکری رهبری، به‌مثابه ارکان تمدن‌نوین اسلامی، دارای ماهیتی هم‌افزا، درون‌زا، مردمی و متکی بر ارزش‌های اسلامی-انقلابی هستند.

روش این تحقیق، توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر تحلیل محتوای اسنادی (بیانات، پیام‌ها و نوشتارهای رسمی رهبر انقلاب، به‌ویژه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی) است. مقاله حاضر در چهار بخش اصلی تنظیم شده است: ابتدا مفاهیم کلیدی و مبانی نظری بحث تبیین می‌شود؛ سپس مؤلفه‌های بنیادین ایران قوی به‌صورت مستقل و در ارتباط با یکدیگر تحلیل می‌گردد؛ در ادامه، این مؤلفه‌ها در قالب یک منظومه مفهومی و راهبردی بازخوانی شده و در نهایت، با ارائه جمع‌بندی و پیشنهادهای کاربردی، گامی در جهت فهم دقیق‌تر و تحقق مؤلفه‌های ایران قوی برداشته می‌شود.

پیشینه پژوهش

در رابطه با موضوع پژوهش حاضر، تحقیقاتی به‌قرار زیر صورت گرفته است که هر یک به بخشی از ابعاد این موضوع پرداخته‌اند. این مطالعات، عمدتاً در قالب مقالات علمی یا کنفرانسی منتشر شده‌اند

و با بهره‌گیری از روش‌های توصیفی، تحلیلی، گفتمان‌محور و تحلیل محتوا، تلاش کرده‌اند مؤلفه‌هایی نظیر علم و فناوری، معنویت و اخلاق، اقتصاد مقاومتی، هویت انقلابی، خانواده و نقش جوانان را در تحقق اهداف انقلاب اسلامی و شکل‌گیری ایران قوی مورد بررسی قرار دهند. در ادامه، هفت مقاله مهم و مرتبط در این زمینه بررسی می‌گردند.

۱. مقاله «خوانش گفتمانی نشانه‌شناسی «ایران قوی» در گفتار آیت‌الله خامنه‌ای» (۱۴۰۳)، نوشته احمد بیگلری. در این مقاله، نویسنده با استفاده از رویکرد نشانه‌شناسانه بر بیانات و سخنرانی‌های رهبر انقلاب تمرکز کرده و مؤلفه‌هایی چون مدیر قوی، ملت قوی، اعتمادبه‌نفس ملی، اقتدار درون‌زا، اقتصاد مقاومتی، علم و اخلاق را در حوزه معناشناسی کلمه «ایران قوی» تحلیل کرده است. این پژوهش نشان می‌دهد که «ایران قوی» در گفتمان رهبری، فراتر از شعار سیاسی است و حامل یک مدل تمدنی- هویتی است.

۲. مقاله «بررسی و تحلیل جایگاه فهما در ارتقاء معنویت، خودباوری و نشاط جوانان با توجه به بیانیه گام دوم» (۱۴۰۱)، نوشته زینب قصاب‌زاده لنگری و همکاران. این پژوهش با روش تحلیل محتوا نشان می‌دهد که نهادهایی چون فهما (ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی جوانان) نقش مؤثری در تقویت معنویت، افزایش خودباوری و ارتقاء نشاط اجتماعی جوانان دارند و این مؤلفه‌ها بخشی از ساخت «ایران قوی» هستند.

۳. مقاله «بررسی شاخص‌های توصیه‌های گام دوم برای شکل‌گیری ایران قوی و اعتباریابی آن‌ها» (۱۴۰۰)، نوشته ستاره موسوی. این تحقیق با روش ترکیبی اسنادی و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، شاخص‌هایی را در حوزه‌های پژوهش، معنویت، اقتصاد، عدالت، استقلال، اقتدار و سبک زندگی استخراج کرده و مدل سنجش شاخص‌های راهبردی ایران قوی را با تأیید پایایی و روایی ارائه داده است.

۴. مقاله «عوامل مؤثر در شکل‌گیری ایران قوی» (۱۴۰۰)، نوشته عطیه تقوی‌راد. با روش کیفی تحلیل محتوا، نقش مدیریت جهادی، فرهنگ مقاومت، تولید ملی، تجربیات تاریخی انقلاب و تربیت نسل جوان را به‌عنوان محورهای شکل‌دهنده ایران قوی معرفی می‌کند. این مقاله نشان می‌دهد بدون هم‌افزایی این مؤلفه‌ها، ساختار ایران قوی ناقص خواهد بود.

۵. مقاله «راهکارهای تحقق مؤلفه‌های تمدن‌ساز بیانیه گام دوم با تأکید بر علم، معنویت و اقتصاد» (۱۴۰۴)، نوشته محمد مهدی باقری و همکاران. این مقاله با رویکرد تحلیلی-توصیفی، مسیرهای

عملیاتی برای تقویت مؤلفه‌های تمدنی (علم، معنویت، اقتصاد) را تشریح کرده است که در تقویت شبکه مؤلفه‌ها و گفتمان ایران قوی بسیار مؤثر است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد برای تحقق مؤلفه‌های تمدنی در جامعه می‌بایست توجه ویژه‌ای بر زیست‌بوم ایرانی صورت پذیرد که تدوین الگویی بومی و تدوین یک نظام‌نامه ساختاری در حوزه مسائل اجتماعی، آموزشی و اخلاقی صورت پذیرد و در این نظم ساختاری یک اراده و عزم ملی از جانب همه عناصر تأثیرگذار در تمام سطوح پیش برنده جامعه به وجود آید تا مسیر تمدنی در بیانیه گام دوم محقق شود.

۶. مقاله «بررسی اهداف انقلاب اسلامی و الزامات دستیابی به آن در اندیشه مقام معظم رهبری» (۱۳۹۶)، نوشته سید محمدجواد موسوی و لطف‌الله فروزنده دهکردی. بر اساس تحلیل مضمون بیانات رهبری، اهداف انقلاب و الزامات آن در حوزه‌های علمی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شناسایی شده و لزوم هماهنگی مؤلفه‌ها برای دستیابی به اهداف تمدنی تأکید شده است.

۷. مقاله «رهیافت‌های مرجعیت و اقتدار علمی از منظر مقام معظم رهبری» (۱۴۰۲)، نوشته رضا فتحی. این مقاله با تحلیل محتوا به چهار حوزه مهم علم، آثار اقتدار علمی، ترس استکبار و راهبردهای مرجعیت علمی می‌پردازد و پیشرفت فناوری را شاخص اصلی استقلال و اقتدار کشور معرفی می‌کند؛ در نهایت به این نتیجه می‌رسد که نظام جمهوری اسلامی ایران راهی جز قوی شدن از مسیر پیشرفت علمی که با جوشندگی و حصار شکنی و جرئت و جهاد علمی در جهت مرجعیت علمی و آرمان‌گرایی علمی مبتنی بر ارزش‌های الهی و دینی، عدالت و کرامت انسانی ندارد و از این مسیر است که می‌تواند علاوه بر حفظ استقلال و عزت و آقایی در سایر حوزه‌های اقتدار نیز نقش‌آفرینی نماید و مرجع مراجعات جهانی و مأمّن و پناهگاه مظلومان جهان باشد.

پژوهش‌های بررسی شده هر یک به برخی مؤلفه‌های ایران قوی پرداخته‌اند: از علم و مرجعیت علمی تا معنویت، اقتصاد مقاومتی، نقش خانواده و جوانان؛ اما وجه تمایز اصلی مقاله حاضر عبارت است از: اولاً: تدوین چارچوب هفت‌گانه جامع (علم، معنویت، اقتصاد، استقلال، عزت، جوانان و سبک زندگی) با تحلیل سیستمی و شبکه‌ای مؤلفه‌ها، نه تحلیل جزئی. ثانیاً: طراحی مدل تحلیلی و کاربردی بر اساس بیانیه گام دوم و منظومه فکری رهبری که قابلیت سیاست‌گذاری راهبردی و ارزیابی اثربخشی را فراهم می‌آورد. ثالثاً: تلفیق حوزه‌های نرم (معنویت، سبک زندگی، جوانان، خانواده) و

سخت (علم، اقتصاد، استقلال) در یک منظومه تمدنی واحد که برخلاف بسیاری مطالعات بخشی، به تحلیل کلی ساخت قدرت ملی می‌پردازد.

به این ترتیب، مقاله حاضر با ارائه مدلی متحدالشکل، هدفمند و شبکه‌ای از مؤلفه‌های ایران قوی، جایگاه برجسته‌ای در پر کردن خلأ نظری و کاربردی در ادبیات علمی انقلاب اسلامی خواهد داشت.

مبانی نظری و مفهومی پژوهش

۱- **تعریف «ایران قوی» در ادبیات رهبری:** در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، مفهوم «ایران قوی» نه یک شعار سیاسی یا نظامی، بلکه چارچوبی گفتمانی و تمدن‌ساز برای فهم و تحقق آینده جمهوری اسلامی ایران است. این مفهوم، همان‌گونه که در بیانیه گام دوم انقلاب (خامنه‌ای، ۱۳۹۷) و در سلسله بیانات پس از آن بارها تکرار شده، دارای ابعاد چندگانه و درهم‌تنیده‌ای است که از سطح فردی و اخلاقی تا سطح سیاسی، اجتماعی و تمدنی را در بر می‌گیرد. رهبر انقلاب در سخنرانی آغاز سال ۱۴۰۲ با تأکید بر جامعیت این مفهوم فرمودند: «ایران قوی یعنی کشوری که از لحاظ علمی، اقتصادی، فرهنگی، اخلاقی، دفاعی و مردمی در جایگاهی قرار گیرد که دشمن طمع نکند و دوست امیدوار شود» (خامنه‌ای، ۱۴۰۲). این تعریف روشن می‌سازد که قدرت در نگاه ایشان، صرفاً در ابزارهای سخت‌افزاری خلاصه نمی‌شود، بلکه واجد یک بنیان نرم، مردمی و ارزشی نیز هست؛ بنیانی که پیوندی ریشه‌دار با ایمان، عقلانیت، هویت و اراده ملی دارد.

از نظر رهبری، قوی شدن یک برنامه جامع است که باید از درون جامعه بجوشد و به بیرون تأثیر بگذارد. ایشان با بازتعریف قدرت، آن را در سه سطح مکمل ترسیم می‌کنند: قوت فردی که شامل ایمان، تقوا، خودسازی، تخصص و عزت نفس است؛ قوت اجتماعی که در قالب انسجام ملی، عدالت، امنیت، پیشرفت علمی و اقتصادی معنا می‌یابد؛ و در نهایت قوت تمدنی که اوج پیشرفت یک ملت در صدور الگو، تأثیرگذاری جهانی، مرجعیت فکری و اقتدار فرهنگی است (حسینی، ۱۳۹۰: ۸۱)؛ بنابراین، ایران قوی از نظر رهبری، تنها به معنای پیروزی در میدان نبرد یا رشد اقتصادی نیست، بلکه حاصل جمع قوه‌های فردی، جمعی و تمدنی است که در تعامل با هم ملت را به سطحی از عزت و استقلال می‌رساند که هیچ قدرتی نتواند آن را تهدید کند یا تحقیر نماید.

یکی از بنیادی‌ترین مؤلفه‌های ایران قوی، «قدرت درون‌زا» است. رهبر انقلاب، توسعه و پیشرفت را صرفاً در کپی‌برداری از مدل‌های غربی نمی‌بیند و نظریه‌های رایج وارداتی را ناکافی و بلکه مضر می‌داند. به‌زعم ایشان، «الگوی پیشرفت ایرانی-اسلامی» باید مبنای اصلی قدرت‌یابی کشور باشد؛ الگویی که ریشه در فرهنگ اسلامی، تجارب انقلابی، روحیه جهادی و عقلانیت بومی دارد (سنچولی، ۱۳۹۲: ۸۳). این الگو نه تنها به الزامات فنی و اقتصادی توجه دارد، بلکه بنیان‌های ایمانی، اخلاقی و هویتی را نیز در نظر می‌گیرد. در این مسیر، نقش مردم، به‌ویژه جوانان، تعیین‌کننده است؛ زیرا تنها با مردمی‌سازی فرآیند قدرت می‌توان به استقلال واقعی رسید.

همچنین، ایران قوی در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، مفهومی پویا و آینده‌نگر است که باید در طول زمان، در بستر تربیت نسلی، نهادسازی تمدنی و جهاد علمی تحقق یابد. ایشان در دیدار با نخبگان جوان (خامنه‌ای، ۱۴۰۱) بر این موضوع تأکید دارند که ایران قوی باید در عرصه علم، فرهنگ، اقتصاد و اخلاق اسلامی سرآمد باشد و بتواند «اثرگذار» باشد، نه صرفاً مقاوم. به‌بیان‌دیگر، ایران قوی یعنی کشوری که از مرحله دفاع از خود فراتر رفته و وارد مرحله الگودهی، الهام‌بخشی و مرجعیت می‌شود. در این چارچوب، ابعاد سیاسی و بین‌المللی نیز تعریف خاصی می‌یابند. ایران قوی در سطح بین‌المللی یعنی نظامی که دارای اقتدار بازدارنده است، ولی سلطه‌گر نیست؛ با عزت در مناسبات جهانی حضور دارد، ولی وابسته به قدرت‌های بزرگ نیست؛ دیپلماسی فعال دارد، اما هویت خود را در فرآیند جهانی‌سازی نمی‌بازد. رهبری به‌صراحت می‌فرماید: «تا قوی نشویم، دشمن طمع خواهد کرد؛ قدرت، شرط بقای عزت است» (به نقل از حسینی، ۱۳۹۸: ۸۸). این جمله، بیانگر پیوند ماهوی میان قدرت و کرامت ملی در منظومه فکری ایشان است و نشان می‌دهد که اقتدار در این منظومه، نه سلطه‌گرانه و تهاجمی، بلکه عزت‌محور، مردم‌پایه و استقلال‌طلب است.

از دیگر ویژگی‌های تعریف ایران قوی در ادبیات رهبری، تلفیق ایمان با عقلانیت و مردم‌باوری است. برخلاف برخی قرائت‌های تقلیل‌گرا که ایمان را از عقل جدا می‌کنند، یا عقل را بر ایمان ترجیح می‌دهند، رهبری در بیانات خود نشان می‌دهد که عقلانیت و ایمان، در خدمت پیشرفت کشور قرار دارند. در بیانیه گام دوم آمده است که انقلاب اسلامی، تمدنی مبتنی بر معنویت، عدالت، علم، خودباوری و مقاومت ارائه می‌دهد که همه اینها به‌نوعی مؤلفه‌های قوت ملی هستند (خامنه‌ای،

۱۳۹۷). از این رو، در ایران قوی، مردم نقش اصلی را دارند؛ نه تنها در عرصه سیاست، بلکه در اقتصاد، فرهنگ، دفاع و علم نیز این مردم هستند که محور اصلی قدرت‌اند.

در جمع‌بندی می‌توان گفت که مفهوم «ایران قوی» در منظومه فکری مقام معظم رهبری، مفهومی راهبردی، ترکیبی و تمدنی است که با عبور از کلیشه‌های رایج توسعه، به الگوی بومی‌ای از قدرت دست می‌یابد که در آن ایمان، عقلانیت، مردم‌باوری، اخلاق و استقلال در هم تنیده‌اند. این مدل، نه تنها به بازسازی ساختارهای قدرت درونی می‌پردازد، بلکه افق تمدن‌سازی اسلامی را در برابر ملت ایران قرار می‌دهد. به همین دلیل، تحلیل مؤلفه‌های ایران قوی باید با رویکردی چندسطحی، در پیوند با گفتمان پیشرفت اسلامی، انجام پذیرد؛ چراکه تنها در این چارچوب است که می‌توان به‌درستی به تبیین و تحقق آن پرداخت.

۲- منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای؛ ویژگی‌ها و اصول: منظومه فکری رهبر معظم انقلاب، مجموعه‌ای منسجم، ساختارمند و هدف‌دار از مفاهیم، اصول و راهبردهاست که بر پایه معرفت اسلامی، عقلانیت انقلابی و تجربه تاریخی شکل گرفته است. این منظومه، صرفاً شامل بیانات سیاسی نیست، بلکه ریشه در مبانی فلسفی، کلامی، فقهی و اجتماعی دارد (خسروپناه، ۱۴۰۲: ۳۴). ویژگی برجسته این منظومه، تلفیق بین آرمان‌گرایی اسلامی و واقع‌گرایی انقلابی است. از مهم‌ترین ویژگی‌های این منظومه می‌توان به شش اصل محوری اشاره کرد: توحیدمحوری، مردم‌باوری، عدالت‌گرایی، عقلانیت دینی، پیشرفت همه‌جانبه و تمدن‌سازی اسلامی. این اصول، به‌مثابه پایه‌های یک نظام فکری منسجم عمل می‌کنند که سیاست‌گذاری کلان جمهوری اسلامی را هدایت می‌کنند (سنجولی، ۱۳۹۲: ۸۵). در نتیجه، رهبری نه تنها مرجع سیاسی بلکه راهبر فکری جامعه اسلامی محسوب می‌شوند.

یکی از اصول کلیدی این منظومه، توحید در قدرت است؛ بدین معنا که منبع اصلی مشروعیت و اقتدار در نگاه رهبری، خدای متعال است و هرگونه قدرت در خدمت عدالت و کرامت انسان قرار می‌گیرد؛ بنابراین، قدرت ابزاری برای بندگی خدا و ساختن جامعه‌ی ایمانی است، نه وسیله‌ای برای سلطه‌گری و بهره‌کشی. همچنین، عنصر مردم‌باوری در این منظومه جایگاهی محوری دارد. مردم نه تنها مخاطب قدرت، بلکه منشأ و حامل آن هستند. رهبری در تفسیر ولایت فقیه نیز بر این نکته تأکید دارند که حاکمیت دینی بدون حضور، فهم و مشارکت مردم فاقد معناست. در نتیجه، مردم‌محوری

در کنار ولایت‌محوری، دو بال هدایت جامعه در این نظام فکری‌اند. دیگر ویژگی مهم این منظومه، نگاه فرایندی و تمدنی به انقلاب اسلامی است. رهبری انقلاب را صرفاً یک حادثه سیاسی نمی‌دانند، بلکه آغاز مسیری برای ساخت تمدن نوین اسلامی می‌دانند. در این نگاه، گام‌های پنج‌گانه از انقلاب، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی، مسیر کامل تحول تاریخی محسوب می‌شود (سنجولی، ۱۳۹۲: ۸۸).

در جمع‌بندی، منظومه فکری مقام معظم رهبری واجد ویژگی‌هایی چون عمق نظری، انسجام راهبردی، پیوند دین و عقلانیت، آینده‌نگری تمدنی و جهت‌مندی اخلاقی است. این ویژگی‌ها، این منظومه را به یکی از غنی‌ترین منابع تحلیل گفتمان قدرت و سیاست در جمهوری اسلامی ایران تبدیل کرده است.

۳- نسبت بیانیه گام دوم با تمدن‌سازی و قدرت‌افزایی ملی: بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که در بهمن‌ماه ۱۳۹۷ توسط رهبر معظم انقلاب صادر شد، نه تنها یک متن سیاسی یا توصیه‌ای نیست، بلکه منشوری تمدنی و راهبردی برای دهه‌های آینده جمهوری اسلامی است. این بیانیه در اصل، نقش یک «نقشه راه» را ایفا می‌کند که در آن، گذار از انقلاب به تمدن اسلامی از طریق تقویت مؤلفه‌های درونی قدرت طراحی شده است. رهبری در این بیانیه، با بازخوانی دستاوردهای چهل ساله، هفت عرصه کلیدی برای تقویت ایران قوی و تمدن‌ساز معرفی می‌کند.

در نگاه رهبری، تمدن نوین اسلامی از مسیر تقویت گفتمان انقلاب اسلامی در عرصه‌های مختلف به‌ویژه علم، اخلاق، عدالت و استقلال عبور می‌کند. هر یک از این عرصه‌ها، هم به‌مثابه هدف و هم به‌مثابه ابزار ایفای نقش می‌کنند. به‌عنوان مثال، علم نه تنها غایت پیشرفت است، بلکه شرط استقلال و اقتدار ملی است. همین‌گونه، عدالت اجتماعی هم ارزش اسلامی است و هم ابزار تحکیم همبستگی ملی و مشروعیت نظام سیاسی (حسینی، ۱۳۹۸: ۹۰).

بیانیه گام دوم، برخلاف رویکردهای صرفاً امنیت‌محور به قدرت، بر «اقتدار درون‌زا» و «مردم‌پایه» تأکید دارد. در این چارچوب، رشد اقتصادی، فرهنگ عمومی و جوان‌گرایی، نقش بنیادی در ساخت قدرت ایفا می‌کنند. از این‌رو، ایران قوی در گام دوم، حاصل مجموعه‌ای از تحولات متراکم، فراگیر و اخلاقی در جامعه اسلامی است.

رهبری، در این بیانیه، آینده انقلاب را در گروهی تربیت نسل جوان مؤمن، انقلابی، متعهد و مجهز به علوم نوین می‌دانند. به همین دلیل، سرمایه‌گذاری بر جوانان، نه صرفاً وظیفه نظام آموزشی، بلکه یک راهبرد امنیت ملی تلقی می‌شود. ایشان می‌فرمایند: «جوانان موتور محرکه نظام اسلامی و ضامن تحقق تمدن اسلامی‌اند» (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این جمله نشان می‌دهد که در گفتمان ایشان، سرمایه انسانی عامل محوری در ساخت تمدن است.

در سطح راهبردی، بیانیه گام دوم، مفهومی از «پیشرفت متوازن» را طرح می‌کند که در آن، اقتصاد مقاومتی، عدالت اجتماعی، معنویت دینی و اقتدار ملی به صورت شبکه‌ای عمل می‌کنند. این نگاه، با رویکردهای بخشی و منفک از یکدیگر متفاوت است و نیازمند طراحی کلان‌نگرانه در سیاست‌گذاری است (صناعی و سهرابی، ۱۳۹۶: ۳۱).

بنابراین، نسبت بیانیه گام دوم با تمدن‌سازی، رابطه‌ای دوسویه و ضروری است: بیانیه گام دوم، مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی را ترسیم می‌کند و در مقابل، تمدن‌سازی اسلامی نیز بدون توجه به مؤلفه‌های قدرت‌افزا و تمدنی گام دوم، ناقص و ناپایدار خواهد بود. این نسبت راهبردی، مبنای پژوهش حاضر در تحلیل مؤلفه‌های ایران قوی است.

۴- چارچوب مفهومی مؤلفه‌سازی در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای: فرایند مؤلفه‌سازی قدرت در گفتمان مقام معظم رهبری، بر پایه تلفیق سه ساحت اصلی: مبانی دینی، تحلیل راهبردی و تجربه تاریخی انقلاب اسلامی بنا شده است. در این چارچوب، قدرت نه تنها در ابعاد نظامی یا سیاسی، بلکه در ساحت‌های معرفتی، فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی نیز تعریف می‌شود. این رویکرد چندلایه به قدرت، امکان طراحی مدلی از قدرت تمدن‌ساز را فراهم می‌آورد.

رهبر معظم انقلاب، در طراحی مؤلفه‌های قدرت، همواره از «هندسه مفهومی» خاصی تبعیت می‌کنند؛ به این معنا که مفاهیم چون علم، عدالت، استقلال، مردم‌باوری، معنویت و جوان‌گرایی، نه به‌عنوان عناصر مستقل، بلکه به‌مثابه حلقه‌هایی از یک منظومه پیوسته معرفی می‌شوند. به‌عنوان مثال، علم بدون معنویت، مایه سلطه دشمن و ناهنجاری فرهنگی است؛ و استقلال بدون عدالت، منجر به نارضایتی داخلی می‌شود (اشرفی و مظفری نیکو، ۱۴۰۳: ۲۴۵).

چارچوب مفهومی مؤلفه‌سازی در این منظومه، مبتنی بر اصول چندگانه‌ای است؛ از جمله: اقتدار معنوی، پیشرفت درون‌زا، هم‌افزایی مؤلفه‌ها، مردمی‌سازی قدرت و پیوستگی میان آرمان و واقعیت.

این اصول، نشان می‌دهد که گفتمان رهبری، قدرت را نه صرفاً در ابزار، بلکه در «روح تمدنی» آن جست‌وجو می‌کند.

عنصر مهم دیگر در این چارچوب، توجه ویژه به «ساختار بومی قدرت» است. رهبری همواره تأکید دارند که نمی‌توان مدل‌های غربی را بر جوامع اسلامی تحمیل کرد؛ بلکه باید از درون سنت اسلامی و تجربیات انقلاب، مدلی بومی برای قدرت، پیشرفت و توسعه استخراج کرد. در همین راستا، مؤلفه‌های ایران قوی، واجد هویت مستقل و اسلامی هستند. این چارچوب همچنین، به‌جای آن‌که بر تمایز میان قدرت نرم و سخت تأکید کند، به ترکیب و تعادل میان آن‌ها باور دارد. در نگاه رهبری، نیروی نظامی بدون هویت فرهنگی بی‌ثمر است و فرهنگ بدون اقتدار دفاعی، طعمه هیجانه دشمنان می‌شود. لذا، مدل قدرت اسلامی، تعادلی میان ایمان و ابزار و میان عقلانیت و انگیزه است (مطهری، ۱۳۹۷: ۴۶).

در مجموع، می‌توان گفت چارچوب مفهومی مؤلفه‌سازی در گفتمان رهبری، واجد انسجام نظری، بستر دینی و جهت‌گیری تمدنی است. این چارچوب، امکان طراحی الگوهای کاربردی برای تقویت قدرت ملی و تحقق تمدن نوین اسلامی را فراهم می‌سازد و در مرکز آن، مفهوم ایران قوی به‌مثابه کلیدواژه راهبردی قرار دارد.

مؤلفه‌های ایران قوی در گام دوم انقلاب اسلامی

۱- علم و پژوهش به‌مثابه زیربنای اقتدار ملی: علم و پژوهش در منظومه فکری مقام معظم رهبری، به‌عنوان زیربنای اصلی اقتدار ملی و موتور محرکه پیشرفت کشور شناخته می‌شود. ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب به‌صراحت بیان می‌کند که علم، قدرت است و پیشرفت و تعالی کشور در گرو علم و فناوری است (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این سخن نشان‌دهنده جایگاه ممتاز علم در ساختار قدرت ملی است که فراتر از بعد تکنولوژیک، شامل تولید دانش بومی و فرهنگ پژوهشی است. نقش علم در استقلال و خوداتکایی نیز برجسته است. رهبری تأکید دارند که تحقق استقلال واقعی بدون توان علمی و فناوری پیشرفته ممکن نیست. این دیدگاه بر اهمیت ایجاد زیست‌بوم علمی پویا و حمایت از پژوهش‌های کاربردی و دانش‌بنیان تأکید می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۷/۱۷)؛ بنابراین، علم به‌مثابه نیروی محرکه‌ای در مسیر خودکفایی و ارتقاء جایگاه کشور در جهان دیده می‌شود.

از سوی دیگر، توجه به جوانان نخبه و تربیت علمی آنان از اولویت‌های رهبر انقلاب است. ایشان در دیدار با دانشجویان بر اهمیت حضور فعال جوانان در عرصه‌های علمی و فناوری تأکید دارند و معتقدند که آینده کشور به دست این نسل رقم خواهد خورد (حسینی، ۱۳۹۸: ۹۵). این موضوع نشان‌دهنده نگاه بلندمدت و راهبردی رهبری به علم و پژوهش است. با این حال، نخبگان کشور با چالش‌هایی همچون کمبود منابع، ضعف نظام حمایت پژوهشی و گاه محدودیت‌های ساختاری مواجه‌اند. رهبر انقلاب بارها بر رفع این موانع و ایجاد شرایط مناسب برای شکوفایی علمی تأکید کرده‌اند. این رویکرد بیانگر ضرورت سیاست‌گذاری هدفمند و هماهنگ در حوزه علم و فناوری است. در مجموع، علم و پژوهش در اندیشه رهبری، عامل اصلی قدرت‌سازی ملی و توسعه تمدنی است که باید در پیوند با سایر مؤلفه‌ها همچون معنویت، عدالت و استقلال قرار گیرد تا ایران قوی تحقق یابد.

۲- معنویت و اخلاق در جایگاه قدرت نرم تمدن‌ساز: معنویت و اخلاق در اندیشه مقام معظم رهبری به‌عنوان بستر اصلی قدرت نرم و روح تمدن نوین اسلامی مطرح است. ایشان معتقدند که بدون پایه‌های معنوی، هرگونه قدرت سیاسی یا اقتصادی ناپایدار خواهد بود و تمدن‌های بدون اخلاق به زوال می‌گریند (تقوی‌راد، ۱۴۰۰)؛ بنابراین، معنویت زمینه‌ساز استحکام بنیادهای قدرت ملی است. بیانیه گام دوم نیز بر نقش اخلاق و معنویت تأکید دارد و آن را مبنای اعتماد عمومی و انسجام ملی معرفی می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این تأکید، ضمن برجسته کردن قدرت نرم، نشان‌دهنده نقش غیرقابل جایگزین اخلاق در مهار فساد، ارتقاء سلامت اجتماعی و ایجاد وحدت ملی است. علاوه بر آن، معنویت، انسجام اجتماعی را تقویت می‌کند و زمینه‌ساز مقاومت در برابر تهدیدهای فرهنگی و هویتی دشمنان است. رهبری در این باره می‌فرماید: «انقلاب ما، انقلاب معنویت است و باید به معنویت وفادار بمانیم» (خامنه‌ای، ۱۳۷۹/۹/۲۳). این نگاه، قدرت معنوی را عامل مهم حفظ هویت اسلامی-ایرانی می‌داند. از منظر کاربردی، تربیت اخلاقی در خانواده، آموزش و پرورش، دانشگاه و رسانه‌ها باید در رأس سیاست‌های فرهنگی قرار گیرد. این امر موجب رشد سرمایه اجتماعی و تعمیق فرهنگ مقاومت می‌شود. در این راستا، انسجام اخلاقی به‌مثابه سپر دفاعی غیرمسلح در برابر هجمه‌های نرم دشمن عمل می‌کند.

بدین ترتیب، معنویت و اخلاق نه تنها مکمل قدرت سخت است بلکه به مثابه سرمایه‌ای پایدار در تمدن نوین اسلامی عمل می‌کند که هویت و وحدت ملی را تضمین می‌کند و در تحقق ایران قوی نقش محوری دارد.

۳- اقتصاد مقاومتی و عدالت محوری: اقتصاد مقاومتی، به عنوان یکی از ارکان اساسی ایران قوی، در منظومه فکری رهبری محور اصلی عبور از وابستگی اقتصادی و تحقق خودکفایی است. ایشان در بیانیه گام دوم، اقتصاد مقاومتی را یکی از مؤلفه‌های کلیدی قدرت ملی معرفی می‌کنند و آن را لازمه پایداری کشور در شرایط تحریم و تهدیدات اقتصادی می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). نقش عدالت اجتماعی در این چارچوب بسیار برجسته است؛ زیرا بدون عدالت، توزیع منابع و فرصت‌ها نابرابر خواهد بود و ساختار اجتماعی کشور متزلزل می‌شود. رهبری عدالت را نه فقط یک اصل اخلاقی بلکه شرط بقای نظام اسلامی می‌دانند. بر این اساس، تحقق عدالت اقتصادی به مثابه موتور رشد متوازن و پشتیبان مشروعیت سیاسی اهمیت می‌یابد.

تأکید بر حمایت از تولید داخلی، اصلاح ساختارهای اقتصادی و گسترش رفاه اجتماعی، نشان‌دهنده پیوند مستحکم میان اقتصاد مقاومتی و عدالت است. رهبری به طور مکرر بر ضرورت مبارزه با فساد، انحصار و بوروکراسی‌های مزاحم تأکید دارند تا فضای کسب‌وکار و تولید فعال شود (خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۰/۲۹).

البته تحقق اقتصاد مقاومتی مستلزم همدلی و همکاری میان بخش‌های مختلف است؛ دولت، بخش خصوصی، نهادهای انقلابی و مردم باید هم‌افزا عمل کنند. این نگاه تعاملی در پیام‌های رهبری به کرات دیده می‌شود که نشان از جامع‌نگری در سیاست‌گذاری اقتصادی دارد (حسینی، ۱۳۹۸: ۹۶)؛ بنابراین، اقتصاد مقاومتی و عدالت محوری در منظومه ایران قوی، نقش دو بال مکمل را ایفا می‌کنند که بدون آن‌ها، نه پایداری اقتصادی امکان‌پذیر است و نه عدالت اجتماعی و انسجام ملی تضمین می‌شود.

۴- استقلال سیاسی و اقتدار بین‌المللی: استقلال سیاسی از ارکان بنیادین ایران قوی در دیدگاه رهبری است که به معنای آزادی عمل و تصمیم‌گیری بدون دخالت و سلطه خارجی تعریف می‌شود. ایشان تأکید می‌کنند که بدون استقلال، نه امنیت برقرار می‌شود و نه می‌توان عزت ملی را حفظ کرد (بیگلری، ۱۴۰۳: ۷۴). این اصل در تمام بیانات رهبری به صورت مستمر تکرار شده و جزء اصول لایتنیر سیاست خارجی جمهوری اسلامی است.

نقش اقتدار بین‌المللی در این منظومه، افزون بر حفظ استقلال، به ایجاد جایگاه راهبردی ایران در نظام جهانی مربوط است. رهبری بر لزوم حضور فعال و مؤثر جمهوری اسلامی در صحنه بین‌المللی و ایفای نقش الگویی تأکید دارند که همگان را به احترام و همکاری وادارد (خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۵/۲۲). بیانیه گام دوم نیز بر این موضوع صحنه می‌گذارد و استقلال سیاسی را پیش‌شرط توسعه همه‌جانبه و تمدن‌سازی می‌داند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این استقلال به‌ویژه در حوزه‌های سیاست خارجی، اقتصاد، فرهنگ و امنیت معنا می‌یابد و متکی بر توان داخلی و مردم است. از سوی دیگر، رهبری به ضرورت تقویت نیروی دفاعی کشور به‌عنوان عامل بازدارنده تأکید دارند. به این ترتیب، استقلال سیاسی و اقتدار بین‌المللی در منظومه ایران قوی، پیوندی تنگاتنگ با امنیت ملی، سیاست خارجی فعال و توسعه متوازن دارند که در کنار دیگر مؤلفه‌ها، بستر تحقق گام دوم انقلاب را فراهم می‌آورند.

۵- عزت ملی و هویت انقلابی: عزت ملی و هویت انقلابی در بیانات رهبری جایگاهی ویژه دارد و به‌عنوان انگیزه اصلی مقاومت و پیشرفت کشور مطرح می‌شود. ایشان تأکید می‌کنند که عزت ملی نه محصول زور و سلطه، بلکه حاصل ایمان، وحدت و استقلال است. این عزت، محور انسجام اجتماعی و مقاومت در برابر فشارهای داخلی و خارجی به شمار می‌رود.

هویت انقلابی در منظومه فکری رهبری، بر پایه ارزش‌های اسلامی، آرمان‌های امام خمینی (ره) و گفتمان مقاومت شکل گرفته است. این هویت، به‌عنوان یک عنصر زنده و پویا، نسل‌های مختلف را به مشارکت فعال در ساخت آینده کشور فرا می‌خواند (خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۲/۹).

رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم، هویت انقلابی را منشأ انگیزه و امید می‌دانند و بر ضرورت حفظ آن در میان جوانان و نخبگان تأکید دارند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این هویت، حافظ استقلال فکری و معنوی جامعه است و در برابر تهاجم فرهنگی ایستادگی می‌کند. از منظر راهبردی، حفظ و تقویت عزت و هویت انقلابی مستلزم ترویج فرهنگ ایثار، مقاومت و امید به آینده است. در این مسیر، رسانه‌ها، نهادهای آموزشی و فرهنگی نقش کلیدی ایفا می‌کنند.

بر این اساس، عزت ملی و هویت انقلابی به‌عنوان سرمایه‌های ناملموس کشور، ضامن استمرار انقلاب و زمینه‌ساز تحقق ایران قوی در گام دوم انقلاب اسلامی محسوب می‌شوند.

۶- نقش جوانان مؤمن و انقلابی در پیشرفت کشور: جوانان مؤمن و انقلابی، از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، اصلی‌ترین سرمایه و موتور محرکه تحقق ایران قوی هستند. ایشان در بیانیه گام دوم

انقلاب می‌فرمایند: «امید ما به جوانان مؤمن، پرانگیزه و کارآمد است که باید بتوانند کشور را بسازند» (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این بیان، نقش بی‌بدیل جوانان را در آینده‌سازی کشور برجسته می‌کند. رهبر انقلاب بر تربیت جوانانی با روحیه انقلابی، تخصص علمی و معنویت تأکید فراوان دارند و معتقدند که نسل جوان باید به علم و عمل آراسته شود تا بتواند در عرصه‌های مختلف پیشرفت کند (حسینی، ۱۳۹۸: ۹۴). این نگاه، پیوند عمیقی میان تربیت دینی و آموزش علمی برقرار می‌کند. نقش جوانان در عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، علمی و اقتصادی به صورت مستمر مورد تأکید است. ایشان جوانان را به فعالیت جهادی و حضور فعال در عرصه‌های مختلف فرا می‌خوانند و آن را شرط عبور از چالش‌های داخلی و خارجی می‌دانند. از سوی دیگر، رهبری بر ضرورت فراهم کردن فرصت‌های برابر برای جوانان تأکید دارند تا استعداد‌های آنان شکوفا شود و آنان به‌عنوان نیروی انسانی ارزشمند، در مسیر توسعه کشور نقش‌آفرینی کنند (<https://samanjavanan.ir>).

بدین ترتیب، جوانان مؤمن و انقلابی، هم به عنوان حاملان آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب و هم به عنوان نیروهای کارآمد، ستون فقرات ایران قوی به شمار می‌آیند و بدون آنان تحقق گام دوم انقلاب ممکن نیست.

۷- سبک زندگی اسلامی - ایرانی و تمدن نوین اسلامی: سبک زندگی اسلامی - ایرانی در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، از مؤلفه‌های کلیدی تمدن نوین اسلامی و ایران قوی است. ایشان تأکید دارند که فرهنگ و سبک زندگی مردم باید برگرفته از آموزه‌های دینی، اخلاقی و هویتی باشد تا جامعه بتواند در برابر هیجانه‌های فرهنگی مقاومت کند.

بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی اسلامی - ایرانی را نه تنها یک الزام فرهنگی، بلکه یک راهبرد تمدنی می‌داند که باید در آموزش، رسانه، خانواده و سیاست‌های فرهنگی نهادینه شود (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این سبک زندگی، نمادی از استقلال فرهنگی و معنوی است.

رهبر انقلاب بر ترویج این سبک زندگی به‌عنوان راهکار مقابله با تهاجم فرهنگی غربی و تحکیم هویت ملی تأکید دارند (خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۷/۲۳). این سبک زندگی، به‌عنوان حلقه اتصال فرد به جامعه و جامعه به تمدن اسلامی، نقش کلیدی در انسجام اجتماعی و توسعه پایدار ایفا می‌کند. در مجموع، سبک زندگی اسلامی - ایرانی، به‌مثابه زیربنای فرهنگی ایران قوی، نمادی از هم‌افزایی سنت و مدرنیته، معنویت و پیشرفت و فرد و جامعه است که تحقق تمدن نوین اسلامی را ممکن می‌سازد.

جدول شماره (۱): مؤلفه‌های ایران قوی در گام دوم انقلاب اسلامی در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای

ردیف	مؤلفه کلیدی	تعریف و کارکرد	شاخص‌های تبیینی
۱	علم و پژوهش	زیربنای اقتدار ملی، استقلال فناوریانه و پیشرفت پایدار	- رشد شرکت‌های دانش‌بنیان - توسعه آموزش عالی انقلابی - مرجعیت علمی جهان اسلام - پیوند علم و معنویت
۲	معنویت و اخلاق	قدرت نرم تمدن‌ساز، عامل انسجام اجتماعی و پیشرفت انسانی	- تقویت فرهنگ دینی در جامعه - الگوسازی اخلاق اجتماعی - مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی - پیوند اخلاق فردی با حکمرانی
۳	اقتصاد مقاومتی و عدالت‌محوری	الگوی تاب‌آور اقتصادی در برابر تهدیدات بیرونی و تضمین‌کننده عدالت اجتماعی	- درون‌زایی و مردمی‌سازی اقتصاد - توازن توزیع ثروت - حمایت از تولید ملی - کاهش وابستگی ارزی و وارداتی
۴	استقلال سیاسی و اقتدار بین‌المللی	رهایی از سلطه قدرت‌های خارجی و حضور فعال، عزتمند و الهام‌بخش در نظام بین‌الملل	- سیاست خارجی انقلابی و حکیمانه - دفاع مؤثر از منافع ملی - دیپلماسی تمدنی و منطقه‌ای - مقابله فعال با نظم سلطه‌محور جهانی
۵	عزت ملی و هویت انقلابی	پاسدداشت کرامت ملی، حفظ روحیه مقاومت و استمرار روح انقلابی در نسل جدید	- ارتقای اعتماد به نفس ملی - گسترش فرهنگ ایثار و مقاومت - تقویت نمادهای ملی - انقلابی - گفتمان‌سازی هویتی در رسانه و آموزش
۶	جوانان مؤمن و انقلابی	سرمایه اصلی تحول و تمدن‌سازی، نیروی انسانی آینده‌ساز	- آموزش ترکیبی علمی - ایمانی - تقویت روحیه جهادی - فرصت‌آفرینی در مدیریت و کارآفرینی - تربیت نسل پیشرو و تمدن‌ساز

۷	سبک زندگی اسلامی - ایرانی	الگوی فرهنگی - تمدنی برای زندگی پیشرفته همراه با هویت بومی	- اصلاح الگوهای مصرف و ارتباطات - بازتعریف خانواده و رسانه بومی - ارتقای زیست مؤمنانه در شهر و فضای مجازی - تولید محتوا با معیارهای تمدن‌ساز
---	---------------------------	--	---

این جدول با رویکرد تحلیلی و ساختاری، مؤلفه‌های کلیدی ایران قوی را در گام دوم انقلاب اسلامی بر اساس منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای صورت‌بندی می‌کند. آنچه در این چارچوب برجسته است، پیوستگی معنادار میان مؤلفه‌ها و نگاه راهبردی به شاخص‌های عملیاتی در هر حوزه است. برای مثال، علم و پژوهش صرفاً به‌عنوان ابزار دانایی مطرح نمی‌شود، بلکه به‌عنوان پیشران اقتدار ملی و استقلال کشور فهم می‌شود، درحالی‌که معنویت و اخلاق نیز نه در سطح فردی، بلکه به‌مثابه عناصر بنیادین قدرت نرم و انسجام اجتماعی جای دارند. همچنین، اقتصاد مقاومتی از طریق شاخص‌هایی چون تولید ملی، عدالت اقتصادی و درون‌زایی، به یک راهبرد تمدنی تبدیل می‌شود که ریشه در گفتمان استقلال و عدالت دارد.

در ادامه، مؤلفه‌هایی چون استقلال سیاسی، هویت انقلابی و جوانان مؤمن و انقلابی، به‌مثابه نیروهای پیشران در عرصه سیاست و تمدن‌سازی مطرح می‌شوند. این عناصر در هم تنیده‌اند و مدل حکمرانی انقلابی را شکل می‌دهند که هم مردم‌پایه است، هم آرمان‌گرا و هم عمل‌گرا. سبک زندگی اسلامی - ایرانی نیز به‌عنوان بستر فرهنگی تحقق همه مؤلفه‌ها عمل می‌کند و پیوندی اساسی میان فرهنگ، خانواده، رسانه و معنویت برقرار می‌سازد. در مجموع، این جدول، مدل تحلیلی جامعی از مؤلفه‌های ایران قوی فراهم می‌سازد که برای سیاست‌گذاران، پژوهشگران و فعالان فرهنگی قابل استفاده است.

تحلیل راهبردی مؤلفه‌ها در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای

۱- رابطه مؤلفه‌ها (نه به‌صورت جدا، بلکه به‌عنوان یک شبکه مفهومی): در منظومه فکری مقام معظم رهبری، مؤلفه‌های ایران قوی به هیچ‌وجه به صورت مجزا یا جزیره‌ای تحلیل نمی‌شوند، بلکه به‌عنوان یک شبکه مفهومی و نظام‌مند فهم می‌گردند. هر مؤلفه با دیگری پیوندهای متقابل و اثرگذار

دارد و این رابطه دوسویه موجب تقویت و تعمیق اثرگذاری کلی می‌شود. ساختار شبکه‌ای، مفهوم اقتدار را از حالت جزئی‌نگر و تک‌بعدی به فرایندی جامع و سیستمی تبدیل می‌کند (صرفی و پورکویان، ۱۳۹۹).

به‌عنوان مثال، علم و پژوهش نه تنها زیربنای اقتدار است، بلکه با معنویت و اخلاق، اقتصاد مقاومتی و نقش جوانان به هم پیوسته است. این پیوستگی باعث می‌شود که توسعه علمی بدون پشتوانه معنوی و عدالت‌محوری، ناقص و آسیب‌پذیر باشد. برعکس، معنویت و اخلاق بدون حمایت ساختاری در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی نیز به تنهایی نمی‌توانند پایدار بمانند.

در این چارچوب، مؤلفه‌ها مانند اعضای یک ارگانیزم زنده عمل می‌کنند که هر کدام وظیفه‌ای مشخص دارد ولی هم‌افزایی آن‌ها است که سلامت کل سیستم را تضمین می‌کند. به همین دلیل، سیاست‌گذاری‌های کلان باید مبتنی بر فهم این شبکه پیچیده و تعامل مؤلفه‌ها باشد. علاوه بر آن، این نگاه شبکه‌ای مؤلفه‌ها را در یک مسیر هدفمند و هماهنگ برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی قرار می‌دهد. هر مؤلفه، حلقه‌ای از زنجیره‌ای بزرگ است که شکست یا ضعف در هر نقطه می‌تواند کل ساختار را متزلزل کند.

بنابراین، باشناسی این رابطه دوسویه و نظام‌مند میان مؤلفه‌ها، شرط اصلی برای تدوین راهبردهای مؤثر و تحقق گام دوم انقلاب است و نشان‌دهنده عمق و جامعیت نگاه رهبری به مفهوم ایران قوی می‌باشد.

۲- نقش نگاه تمدنی رهبری در وحدت‌بخشی به مؤلفه‌ها: نگاه تمدنی مقام معظم رهبری، نقش محوری در وحدت‌بخشی و انسجام‌بخشی به مؤلفه‌های ایران قوی ایفا می‌کند. ایشان گام دوم انقلاب را آغاز فصلی جدید از ساخت تمدن نوین اسلامی معرفی می‌کنند که در آن، مؤلفه‌ها نه صرفاً اهداف پراکنده بلکه اجزای یک ساختار منسجم تمدنی هستند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷).

این نگاه تمدنی، هر مؤلفه را در قالب یک نقش و وظیفه مشخص در فرایند کلان تمدنی قرار می‌دهد؛ به گونه‌ای که علم، معنویت، اقتصاد، استقلال و سبک زندگی همه در خدمت یک هدف تمدنی نهایی یعنی «عظمت و پیشرفت جامعه اسلامی» هستند. این انسجام هدفمند، از پراکندگی و تشتت در سیاست‌گذاری‌ها جلوگیری می‌کند (جهان‌بین و معینی پور، ۱۳۹۳: ۲۹). از طرف دیگر، نگاه تمدنی رهبر انقلاب، ابعاد زمانی و تاریخی را نیز در تحلیل مؤلفه‌ها لحاظ می‌کند؛ یعنی مؤلفه‌ها

نه تنها برای حل مشکلات فعلی بلکه برای تأمین نیازهای آینده و ساخت تمدن پایدار در نظر گرفته شده‌اند. این رویکرد موجب افزایش پایداری و دوام استراتژی‌ها می‌شود.

همچنین، این دیدگاه، نقش فرهنگی و هویتی مؤلفه‌ها را برجسته می‌سازد و باعث می‌شود همه مؤلفه‌ها در جهت تقویت هویت اسلامی-ایرانی و مقاومت در برابر فشارهای خارجی شکل بگیرند (حسینی، ۱۳۹۸: ۱۰۱). بدین ترتیب، نگاه تمدنی وحدت‌بخش مؤلفه‌ها، زمینه‌ساز انسجام ملی و قدرت نرم در عرصه‌های داخلی و خارجی است.

در نهایت، نگاه تمدنی رهبری تضمین می‌کند که مؤلفه‌ها نه صرفاً پروژه‌های کوتاه‌مدت بلکه اجزای یک منظومه جامع و هدفمند تمدنی باشند که ایران قوی را در گام دوم انقلاب می‌سازد.

۳- تبیین پیوستگی میان ایمان، قدرت و پیشرفت در گفتمان ایشان: یکی از شاخصه‌های برجسته گفتمان مقام معظم رهبری، پیوستگی ناگسستنی میان ایمان، قدرت و پیشرفت است. ایشان باور دارند که قدرت بدون ایمان به خدا و اخلاق اسلامی، فاقد استحکام و جهت‌گیری درست است. بر این اساس، ایمان به مثابه شالوده معنوی، قدرت را به پیشرفت متعالی و انسانی رهنمون می‌سازد. در این چارچوب، پیشرفت صرفاً به معنای رشد کمی و فناوری نیست، بلکه به پیشرفت اخلاقی، فرهنگی و معنوی نیز معنا می‌یابد. رهبری تأکید دارند که پیشرفت باید همراه با عدالت، معنویت و حفظ کرامت انسانی باشد تا به قدرتی مشروع و پایدار تبدیل شود (بهمن، ۱۳۹۷: ۱۵). ایمان در این نگاه، نیروی محرکه‌ای است که انگیزه مقاومت در برابر فشارهای دشمن و تحریم‌ها را فراهم می‌آورد و زمینه‌ساز پایداری اجتماعی و انسجام ملی می‌شود. این پیوند بین ایمان و قدرت، ایران قوی را از مدل‌های صرفاً مادی و سلطه‌گرایانه قدرت متمایز می‌کند.

از سوی دیگر، پیشرفت در این منظومه، هدف قدرت است نه خود قدرت؛ یعنی قدرت وسیله‌ای است برای تحقق آرمان‌های الهی و انسانی. این دیدگاه، مسیر توسعه را متکی بر اخلاق و معنویت می‌داند و از خطر انحراف به سمت قدرت‌طلبی بی‌حدومرز جلوگیری می‌کند.

بنابراین، پیوستگی میان ایمان، قدرت و پیشرفت در گفتمان رهبری، چارچوبی اخلاقی-راهبردی است که تحقق ایران قوی را به پیشرفتی متعالی و پایدار گره می‌زند.

۴- نسبت بین قدرت درون‌زا، مردم‌پایه و تمدن‌ساز: در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، مفهوم قدرت درون‌زا با تأکید بر ظرفیت‌ها و منابع داخلی و انسانی شکل می‌گیرد. این قدرت به هیچ‌وجه

تقلیل به توان نظامی یا ابزارهای سخت‌افزاری نیست، بلکه شامل دانش، معنویت، مشارکت مردم و فرهنگ مقاومت است (حسینی، ۱۳۹۸: ۱۰۲).

قدرت مردم‌پایه، عنصر کلیدی در تحقق قدرت درون‌زا است. رهبری تأکید دارند که «مردم صاحبان اصلی انقلاب و قدرت هستند» و بدون حضور، حمایت و اعتماد آنان، هیچ قدرتی پایدار نخواهد بود (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این نگاه، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه را به مشارکت عمومی و عدالت اجتماعی گره می‌زند.

قدرت درون‌زا و مردم‌پایه در نهایت، ابزارهای تمدن‌سازی را فراهم می‌آورند. تمدن نوین اسلامی از منظر رهبری، ثمره هم‌افزایی نیروهای درون‌زا، فرهنگ اسلامی و مشارکت مردمی است که در قالب سازوکارهای نهادی و اجتماعی متبلور می‌شود. این نسبت، گفتمان رهبری را از رویکردهای مبتنی بر اتکا به قدرت‌های خارجی یا تقلید از مدل‌های بیگانه متمایز می‌سازد و تأکید می‌کند که استقلال و پیشرفت واقعی تنها درون‌زا و بر اساس مردم‌سالاری دینی قابل تحقق است (اکبری و رضائی، ۱۳۹۴: ۸۵).

در نتیجه، این ساختار سه‌گانه قدرت درون‌زا، مردم‌پایه و تمدن‌ساز، چارچوب راهبردی تحقق ایران قوی را شکل می‌دهد که ضمن حفظ استقلال، به ایجاد تمدنی پایدار و پیشرو منجر می‌شود. جدول شماره (۲): مراحل چهارگانه تحلیل راهبردی مؤلفه‌های ایران قوی در منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای

مرحله راهبردی	مؤلفه کلیدی	شاخص‌های توضیحی و تبیینی
۱. رابطه شبکه‌ای مؤلفه‌ها	انسجام ساختاری مؤلفه‌ها	- تعامل درونی علم، اخلاق، اقتصاد، استقلال و جوانان - پرهیز از جزیره‌ای‌نگری در سیاست‌گذاری - هم‌افزایی مؤلفه‌ها در تقویت اقتدار ملی
۲. نقش نگاه تمدنی رهبری در وحدت بخشی مؤلفه‌ها	افق‌گشایی تمدنی	- هدف‌گذاری مؤلفه‌ها در چارچوب تمدن نوین اسلامی - اتصال مؤلفه‌ها به هویت دینی و تاریخی ملت - امتداد طولی مؤلفه‌ها از انقلاب تا آینده
۳. پیوستگی ایمان، قدرت و پیشرفت	معنابخشی به قدرت	- قدرت متکی بر ایمان و اخلاق - توسعه با محوریت عدالت و کرامت انسانی - پرهیز از مدل‌های غربی مبتنی بر سلطه و مادی‌گرایی

۴. نسبت قدرت درون‌زا، مردم‌پایه و تمدن‌ساز	مردمی‌سازی قدرت	- تأکید بر مشارکت مردم و جوانان در مسیر پیشرفت - اتکا به منابع بومی و استقلال فکری-اقتصادی - پیوند میان انقلاب اسلامی و گفتمان پیشرفت تمدنی
--	-----------------	---

این جدول تحلیلی، چهار مرحله راهبردی فهم مؤلفه‌های ایران قوی در منظومه فکری مقام معظم رهبری را در قالبی منسجم و هدفمند تبیین می‌کند. در گام نخست، مؤلفه‌ها به‌مثابه اجزای یک «شبکه مفهومی» تلقی می‌شوند که نه تنها به‌صورت جداگانه، بلکه در هم‌تنیدگی و تعامل مستمر با یکدیگر معنا می‌یابند. این تعامل، سیاست‌گذاری را از نگاه تک‌بعدی و جزیره‌ای به سمت رویکردهای کل‌نگر و سیستمی سوق می‌دهد. مرحله دوم، با تمرکز بر نگاه تمدنی رهبر انقلاب، مؤلفه‌ها را به افق بلند تمدن نوین اسلامی پیوند می‌دهد و جهت‌گیری هر عنصر را از سطح کاربردی به سطح راهبردی ارتقا می‌بخشد. در این مرحله، هر مؤلفه نه تنها نقش مستقلی دارد، بلکه در خدمت هویت، تاریخ و آینده‌نگری انقلاب نیز عمل می‌کند.

در مرحله سوم، پیوستگی ایمان، قدرت و پیشرفت به‌عنوان یک سه‌گانه گفتمانی درک می‌شود که ریشه در اندیشه‌های دینی و اخلاقی انقلاب اسلامی دارد. قدرت بدون ایمان، به سلطه و انحراف منتهی می‌شود و پیشرفت بدون اخلاق، به الگوهای سکولار غربی گرایش می‌یابد؛ بنابراین، در این منظومه، قدرت مشروع تنها در بستر ایمان و معنویت قابلیت تحقق دارد. نهایتاً در مرحله چهارم، بر نسبت میان قدرت درون‌زا، مردم‌پایه و تمدن‌ساز تأکید می‌شود. این نسبت بیانگر این واقعیت است که نیروی پیشران انقلاب اسلامی نه نهادهای حاکمیتی صرف، بلکه مردم، خصوصاً جوانان مؤمن و انقلابی هستند. مشارکت مردم، استقلال فکری و فرهنگی و اتکای به ظرفیت‌های داخلی، بنیان‌های تمدن‌سازی نوین اسلامی را شکل می‌دهند. در مجموع، این چهار مرحله، چارچوبی علمی، راهبردی و الهام‌بخش برای سیاست‌گذاری تمدنی و پیشرفت اسلامی در گام دوم انقلاب فراهم می‌سازد.

نتیجه‌گیری و راهکارها

۱- جمع‌بندی مؤلفه‌های بنیادین: بازخوانی مؤلفه‌های بنیادین ایران قوی در منظومه فکری مقام معظم رهبری نشان می‌دهد که این مؤلفه‌ها نه تنها به صورت مجزا قابل بررسی نیستند، بلکه در قالب یک شبکه مفهومی به هم پیوسته و تکمیل‌کننده یکدیگر عمل می‌کنند. علم و پژوهش به عنوان

زیربنای توسعه و اقتدار ملی، معنویت و اخلاق به عنوان بستر قدرت نرم تمدن‌ساز، اقتصاد مقاومتی و عدالت‌محوری به عنوان موتورهای پایداری اقتصادی، استقلال سیاسی و اقتدار بین‌المللی به مثابه پایه‌های حفظ امنیت و عزت ملی، نقش جوانان مؤمن و انقلابی در عرصه‌های علمی و اجتماعی و سبک زندگی اسلامی-ایرانی به عنوان عامل انسجام فرهنگی و تمدنی، همگی در این منظومه یکپارچه و هماهنگ جای گرفته‌اند. این دیدگاه ساختاری، نگاهی جامع و بلندمدت به قدرت ملی و تمدن‌سازی را فراهم می‌کند که از نگاه صرفاً مادی و گذرا فراتر رفته است.

در حقیقت، رهبر انقلاب با تأکید بر این مؤلفه‌ها، قصد دارند نشان دهند که ساختن ایران قوی مستلزم تقویت همزمان ابعاد سخت‌افزاری و نرم‌افزاری قدرت است و نباید به هیچ یک از این جنبه‌ها به صورت جزیره‌ای نگاه کرد. به عنوان نمونه، بدون پیشرفت علمی و فناوری، تحقق استقلال واقعی ممکن نیست و بدون ایمان و اخلاق، توسعه اقتصادی و سیاسی پایدار نخواهد بود. این شبکه مفهومی، نمایانگر انسجام در راهبردهای کلان جمهوری اسلامی است و راهنمای سیاست‌گذاری‌های آینده به شمار می‌رود.

این چارچوب تحلیلی همچنین نشان می‌دهد که مؤلفه‌های ایران قوی با هدف تمدن‌سازی در نظر گرفته شده‌اند و نه صرفاً بهبود وضعیت فعلی کشور. نگاه تمدنی رهبری به مؤلفه‌ها، معنا و کارکردی فراتر از اهداف کوتاه‌مدت دارد و آن‌ها را در مسیر تحقق آرمان‌های بلند انقلاب اسلامی قرار می‌دهد. در این بستر، هر مؤلفه به مثابه حلقه‌ای از زنجیره تمدن نوین اسلامی نقش‌آفرینی می‌کند. در نهایت، جمع‌بندی این مؤلفه‌ها به ما یادآور می‌شود که ایران قوی صرفاً یک شعار سیاسی یا اقتصادی نیست، بلکه مدل جامع و سیستماتیکی است که همه ابعاد جامعه، فرهنگ، سیاست و اقتصاد را در بر می‌گیرد و بر اساس ارزش‌ها و مبانی انقلاب اسلامی شکل گرفته است. این مدل راهنمای گام دوم انقلاب و چشم‌انداز پیشرفت کشور در قرن حاضر محسوب می‌شود.

۲- بازخوانی کارکردی مؤلفه‌ها در شرایط امروز جمهوری اسلامی: شرایط امروز جمهوری

اسلامی ایران با مجموعه‌ای از چالش‌ها و تهدیدات داخلی و خارجی مواجه است که اهمیت و کارکرد مؤلفه‌های ایران قوی را برجسته‌تر کرده است. تحریم‌های اقتصادی، فشارهای سیاسی، حمله‌های فرهنگی و تهدیدات امنیتی، همه و همه ضرورت تقویت مؤلفه‌هایی چون اقتصاد مقاومتی،

استقلال سیاسی و معنویت را افزایش داده‌اند. این مؤلفه‌ها در شرایط فعلی به عنوان ابزارهای کلیدی مقاومت و پیشرفت در برابر موانع خارجی عمل می‌کنند.

از سوی دیگر، ضرورت توجه ویژه به علم و پژوهش به عنوان موتور اصلی توسعه اقتصادی و امنیت ملی در شرایطی که فناوری‌های نوین و دانش‌بنیان نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتدار کشورها دارند، بیش‌ازپیش احساس می‌شود. رهبری بارها تأکید کرده‌اند که ما باید بر علم و فناوری داخلی اتکا کنیم و به هیچ قدرت خارجی وابسته نباشیم (خامنه‌ای، ۱۳۹۷). این تأکید نشان‌دهنده نقش کلیدی علم در بقا و توسعه جمهوری اسلامی است.

همچنین، اهمیت جوانان مؤمن و انقلابی در شرایط امروز بسیار پررنگ است، زیرا آن‌ها عامل اصلی عبور از بحران‌ها و تحقق گام دوم انقلاب هستند. تربیت و پرورش این نسل، ضمن ایجاد ظرفیت‌های علمی و مدیریتی، باید با ارتقای ایمان، اخلاق و مسئولیت‌پذیری اجتماعی همراه باشد. بدون این سرمایه انسانی، سایر مؤلفه‌ها نیز به صورت کامل و مؤثر عمل نخواهند کرد.

در نهایت، بازخوانی مؤلفه‌ها در شرایط امروز، ضرورت هماهنگی و هم‌افزایی میان ابعاد مختلف قدرت ملی را یادآور می‌شود؛ زیرا تنها با رویکردی فراگیر و راهبردی می‌توان بر چالش‌های پیچیده کنونی فائق آمد و زمینه‌ساز توسعه پایدار و تحقق اهداف بلند انقلاب اسلامی شد.

۳- ارائه پیشنهاد برای سیاست‌گذاری، نهادسازی و تربیت نیرو: با توجه به اهمیت مؤلفه‌های

ایران قوی، سیاست‌گذاری‌های کلان باید به گونه‌ای طراحی شوند که تقویت همه‌جانبه و متوازن این مؤلفه‌ها را در اولویت قرار دهند. تدوین برنامه‌های جامع که در آن علوم و فناوری، معنویت و اخلاق، اقتصاد مقاومتی، استقلال سیاسی و تربیت جوانان انقلابی به صورت هم‌زمان مورد توجه قرار گیرند، ضروری است. این برنامه‌ها باید اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت را در نظر گرفته و با رویکردی کل‌نگر تدوین شوند.

نهادسازی تخصصی و کارآمد در حوزه‌های مختلف علمی، فرهنگی، اقتصادی و امنیتی از دیگر ضرورت‌های تحقق ایران قوی است. ایجاد مراکز پژوهشی، نهادهای ترویجی و ساختارهای مدیریتی که توان هماهنگی میان مؤلفه‌ها را داشته باشند، می‌تواند به انسجام و اثربخشی بیشتر سیاست‌ها کمک کند. همچنین، استفاده از فناوری‌های نوین برای مدیریت و ارزیابی عملکرد نهادها بسیار حیاتی است.

تربیت نیروهای متخصص، متعهد و انقلابی از طریق نظام آموزشی و برنامه‌های تربیتی هدفمند، کلید دیگر موفقیت است. آموزش ترکیبی علمی و دینی باید به گونه‌ای طراحی شود که جوانان نه تنها دانش روز را فراگیرند بلکه نسبت به آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب پایبند باشند. توجه ویژه به توسعه مهارت‌های فنی و کارآفرینی نیز اهمیت دارد.

در نهایت، مشارکت مردمی و افزایش سرمایه اجتماعی از طریق تقویت اعتماد و مسئولیت‌پذیری عمومی، زمینه‌ساز تحقق کامل این سیاست‌ها خواهد بود؛ بنابراین، طراحی سازوکارهای مشارکتی و شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها باید در مرکز توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد تا ایران قوی به عنوان مدل توسعه متوازن و پایدار به تحقق برسد.

فهرست منابع

- اشرفی، اکبر و مظفری نیکو، علیرضا(۱۴۰۳). وقته‌ها و مختصات گفتمان هندسه جدید قدرت در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای، مطالعات آسیا، ۱(۱)، ۲۴۵-۲۷۶.
- اکبری، مرتضی و رضائی، فریدون(۱۳۹۴). واکاوی شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری(مدظله)، مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۳(۵)، ۸۵-۱۰۸.
- باقری، محمد مهدی(۱۴۰۴). راهکارهای تحقق مؤلفه‌های تمدن ساز بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تأکید بر علم، معنویت و اقتصاد، مطالعات سیاسی-اجتماعی تاریخ و فرهنگ ایران، ۴(۱)، ۲۵۸-۲۷۷.
- بهمن، شعیب(۱۳۹۷). الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، نظریه‌های اجتماعی متفکران مسلمان، ۸(۲)، ۳۵-۹.
- بیگلری، احمد(۱۴۰۳). نشانه شناسی «ایران قوی» در گفتار آیت‌الله خامنه‌ای، رهنمون انقلاب اسلامی، ۱(۴)، ۳۱-۵۲.
- تقوی‌راد، عطیه(۱۴۰۰). عوامل مؤثر در شکل‌گیری ایران قوی، همایش کاربردی پیرامون سیاست‌های ۱۴ گانه راهبردی آموزش و پژوهش شهرستان‌های استان تهران، تهران، <https://civilica.com/doc/1377603>
- جهان‌بین، فرزاد و معینی پور، مسعود(۱۳۹۳). فرآیند تحقق تمدن اسلامی از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مطالعات انقلاب اسلامی، ۱۱(۳۹)، ۲۹-۴۶.
- حسینی، سیده فاطمه زهرا(۱۳۹۸). نقش جوانان در ایجاد تمدن نوین اسلامی، همایش ملی جستارهای پژوهشی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب، گرگان، <https://civilica.com/doc/977022>
- خامنه‌ای، سید علی(۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری، <https://khamenei.ir>
- خامنه‌ای، سید علی، بیانات و پیام‌ها، پایگاه اطلاع‌رسانی <http://farsi.khamenei.ir>
- خسروپناه، عبدالحسین(۱۴۰۲). منظومه فکری آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای: نظام بینشی، منشی و کنشی، ج ۱، چ ۱۰، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- صرفی، زهرا و پورکاوایان، زینب(۱۳۹۷). اقتدار ملی در منظومه فکری مقام معظم رهبری و شواهد قرآنی آن، چهارمین کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم، <https://civilica.com/doc/778193>

فتحی، رضا (۱۴۰۲). رهیافت‌های مرجعیت و اقتدار علمی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی، اولین همایش بین‌المللی مرجعیت علمی در عصر ظهور،

مشهد، <https://civilica.com/doc/1984159>

قصاب زاده لنگری، زینب و همکاران (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل جایگاه و نقش فهما در ارتقا معنویت، خودباوری و نشاط در جوانان با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی: پیامدهای فرهنگی و اقتصاد مقاومتی، اولین همایش ملی رویکردهای نظری و فناوری‌های نوین در علوم

اداری، <https://civilica.com/doc/1563441>

مطهری، مهدی (۱۳۹۷). هندسه انقلاب؛ برگرفته از بیانات رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (قدس سره)، ج ۶، تهران: انقلاب اسلامی.

موسوی، ستاره (۱۴۰۰). بررسی شاخص‌های توصیه‌های گام دوم انقلاب اسلامی برای شکل‌دهی ایران قوی و اعتباریابی آن‌ها، همایش کاربردی پیرامون سیاست‌های ۱۴ گانه راهبردی آموزش و پژوهش

شهرستان‌های استان تهران، تهران، <https://civilica.com/doc/1377601>

موسوی، سید محمدجواد و فروزنده دهکردی، لطف‌الله (۱۳۹۶). بررسی اهداف انقلاب اسلامی و الزامات دستیابی به آن در اندیشه مقام معظم رهبری، مطالعات دولت پژوهی در جمهوری اسلامی ایران، ۳(۲)، ۲۷-۴۴.